BAŞYAZI

Türkiye'de kredi kartı **kullanım hacmi** artıyor

M. Rifat HİSARCIKLIOĞLU
TOBB Başkanı
Avrupa Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği (Eurochambres) Başkan Yardımcısı
İslam Ticaret ve Sanayi Odası (ICCI) Başkan Yardımcısı
baskanlik@tobb.org.tr

Harcamaların nakit yerine kredi kartları ile yapılması, enflasyon, istihdam, kamu maliyesi ve kayıtlı ekonomiyi olumlu yönde etkiliyor. Kredi kartı kullanımı üretimi ve istihdamı artırırken, enflasyonla mücadeleyi kolaylaştırıyor, **kayıt dışı ekonomiyi ve dolayısıyla vergi kaçağını azaltıyor.** Yapılan araştırmalara göre her bin liralık nakit kullanımı yerine, bin liralık kredi kartı kullanımı vergi gelirlerini 20 lira, kredi kartı harcamalarındaki 1 liralık artış ise milli geliri 1,42 lira artırıyor.

Ekonominin büyümesi ve modernleşmesiyle birlikte elektronik ticaret hacmi hızla büyümeye devam ediyor. E-ticaret cirosu bir önceki yıla göre yüzde 57 oranında artış gösterdi. 2011 yılında kredi kartı ve banka kartı ile gerçekleştirilen ticaret hacmi 546 milyar liraya ulaştı.

Böylece bir önceki yıla göre kredi kartları ile yapılan harcamalar yüzde 24, banka kartları ile yapılan harcamalar yüzde 54 oranında artış gösterdi. Kredi kartı sayısı yüzde 9'luk artışla 51 milyonu geçerken, banka kartı adedi de yüzde 17 artarak 81 milyona çıktı. Toplamdaysa kart sayısı 133 milyon adede ulaştı.

Toplam kredi kartı harcamalarının yüzde 76'sı tek çekim yani peşin işlem olarak yapılırken, sadece yüzde 24'ü taksitli işlem oldu. Ortalama taksitli işlem rakamı da 350 lira olarak gerçekleşti. Geçen sene ay bazında en fazla işlem 150 milyon adetle Aralık ayında, gün bazında ise 7 milyon işlemle Kurban Bayramı arifesinde gerçekleşti.

Banka kartlarıyla yapılan alışverişin toplam pazar alışverişlerinin içinde yüzde 12'lik pay aldığı tahmin ediliyor ve bu oran tüm zamanların en yüksek seviyesine ulaşmış durumda. Banka kartları insanların şubelerde beklemeden nakde daha hızlı ulaşmasını da sağlıyor. Geçen sene bu kapsamda 243 milyar liraya yakın bir nakit çekim gerçekleşti ve banka kartının nakit çekimde kullanım oranı yüzde 16 arttı.

Kredi kartıyla yapılan her 100 liralık alışverişin 2 lirası yurt dışı alışverişi iken, kredi kartıyla yapılan işlemlerin yüzde 91'i alışveriş, yüzde 9'uysa nakit olarak yapıldı. Geçen sene kredi kartlarıyla alışveriş yüzde 24, nakit çekimse yüzde 25 oranında arttı.

Türkiye'de birey olarak bakıldığında 28 milyon kart kullanıcısı bulunuyor ve kişi başına ortalama kredi kartı sahipliği 1,8, banka kartı sahipliğiyse 1,5 oranında seyrediyor.

2012 yılında kredi ve banka kartı sayısı ile bunlarla yapılan işlemlerin reel olarak büyümeye devam edeceği bekleniyor. Zaman zaman kamuoyunda kredi kartları ile yapılan tüketim eleştirilse de, bu kapsamdaki harcamaların detaylarına bakıldığında bunların çoğunlukla market ve yakıt gibi zorunlu tüketim harcamalarından kaynaklandığı görülüyor.

Harcamaların nakit yerine kredi kartları ile yapılması, enflasyon, istihdam, kamu maliyesi ve kayıtlı ekonomiyi olumlu yönde etkiliyor. Kredi kartı kullanımı, üretimi ve istihdamı artırırken, enflasyonla mücadeleyi kolaylaştırıyor, kayıt dışı ekonomiyi ve dolayısıyla vergi kaçağını azaltıyor.

Yapılan araştırmalara göre her bin liralık nakit kullanımı yerine, bin liralık kredi kartı kullanımı vergi gelirlerini 20 lira, kredi kartı harcamalarındaki 1 liralık artış ise milli geliri 1,42 lira artırıyor.

Alışverişlerde nakit yerine kredi kartı kullanımı enflasyonu düşürücü etki de yapıyor. Aynı araştırmalara göre para arzındaki 1 birim artış aynı dönemde enflasyonu 0,17 oranında artırırken, kredi kartı harcamaları aynı dönemde enflasyonu 0,017 oranında düşürüyor.

Kredi kartı harcamaları, harcamanın yapıldığı ay içerisinde talebi, dolayısıyla üretimi artırırken, harcamanın enflasyonist etkisi 6 ay sonra ve kademeli şekilde ortaya çıkıyor. Para arzı artışının etkisi hemen enflasyona yansırken, kredi kartı harcaması artışının enflasyonu artırıcı etkisi yaklaşık 6 ay sonra görülüyor. Dolayısıyla harcamaların nakit para yerine kredi kartı ile yapılması enflasyonu düşürücü bir etki yaratıyor.

Benzer şekilde kredi kartı harcamalarındaki 1 puanlık artış, vergi gelirlerini yüzde 0,85 puan artırıyor. Böylece bin liralık bir alışverişin nakit yerine kredi kartı ile yapılması durumunda bu durum vergi gelirlerini 20 lira artırıyor.

Kredi kartı kullanım hacminin artmasından rahatsız olanlar da görülebiliyor. Eskiden tüketiciye kredi açarak hem mal alım satımından, hem de vade farkından para kazananlar, kredi kartının tüketiciye sunduğu ilave fırsatlardan dolayı bu avantajlarını kaybediyor. Rahatsız olan bir diğer kesimse, ticari faaliyetlerini kayıt dışı yürütenlerdir. Nakit kullanımının azalması ve kredi kartının yaygınlaşması, kayıt dışında kalarak rekabeti ve vergi adaletini bozan sistemi düzeltmektedir.

Banka ve kredi kartları bankalar için de önemli gelir imkânı sağlıyor. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu verilerine göre bankalarca "kredi kartı ücreti ve komisyonları" adı altında; 2009 yılında 4,5 milyar lira, 2010'da 4,4 milyar lira ve 2011 yılının ilk 6 ayında 2,5 milyar lira gelir elde edilmiştir. Böylece bankaların son 2,5 yıldaki kart aidatı geliri 11,4 milyar liraya ulaşmış oluyor.

Kredi kartlarıyla ilgili olarak bilinmesi gereken en önemli konu, bunların bir kredi verme mekanizması değil, bir ödeme aracı olduğudur. Yanında sürekli nakit taşımanın önüne geçilmekte ve yapılan harcamaların ödemesinin bir süre ertelenmesi sağlanmaktadır. Ayrıca yapılan harcamalara göre kart kullanımını teşvik eden ödül sistemleri de uygulanmaktadır.

Dolayısıyla normal davranış tarzı, dönem sonunda ödemenin tamamen yapılıp borcun kapatılmasıdır. Böylece hiçbir ilave faiz gideri doğmamaktadır. Kredi kartlarının kredi olarak kullanımını azaltmak için faizler özellikle yüksek tutulur ki dönem sonunda borç kapatılsın. Bunu yapanlar için kredi kartı, bir nevi kısa vadeli faizsiz tüketici kredisi işlevi görür.

Kredi kartı asıl amacı olan ödeme aracı olarak değil, kredi aracı olarak kullanıldığı zaman teminatı zayıf bir kredi olduğundan, faiz oranları bireysel kredilere göre fazla olur. Diğer ülkelerde olduğu gibi nakdi kredi yerine geçmesinin önlenmesi için caydırıcılığı olması amacıyla faiz oranları daha yüksek tutulur.

Bu yüzden kredi kartı kullanıcılarının kredi kartına kredi olarak bakmamaları, kamuoyunda bunu gündeme getirip şikâyet konusu yapanların da daha bilinçli olmaları gerekiyor. Zira aksi durum, kürdanı diş için değil, kulak karıştırmak için kullanıp kulak zarını delmeye benziyor.